

ROLUL JOCULUI ÎN GRADINIȚĂ CA PRINCIPALA FORMĂ DE ACTIVITATE

PIP Dincă Liliana Codruța

Copilul în perioada preșcolară se caracterizează printr-o dezvoltare intensă din punct de vedere fizic și mai ales psihic. Au loc o serie de modificări cantitative, atât de accentuare, încât, în perioadele copilăriei următoare nu vor mai putea fi egalate. La vârsta preșcolară jocul devine activitatea fundamentală a copilului, care influențează întreaga sa conduită și prefigurează personalitatea în plină formare și dezvoltare.

Pentru copil, lucrul cel mai important îl constituie jocul. De obicei, se antrenează cu atâta pasiune în joc, în cât activitatea ludică devine în timpul desfășurării universul său exclusiv. Copiii care sunt crescuți în afara mediului de joacă manifestă curențe psihice și educative toată viața.

Pedagogia preșcolară ne învață, că jocul satisface în cel mai înalt grad nevoia de activitate a copilului, generată de trebuințe, dorințe, tendințe specifice copilului preșcolar. Acționând asupra obiectelor din jur, copilul cunoaște treptat ambianța, își satisface nevoia de mișcare și înțelege, dobândește încredere în forțele proprii. Esența jocului constă în reflectarea și transformarea pe plan imaginar a realității înconjurătoare. Jocul nu constituie pentru copil o simplă distracție, el îl ajută să cunoască și să descopere lumea și viața. Copilul de vârstă preșcolară imită în jocurile sale, viața și activitatea adulților. Putem spune că, jocurile copiilor sunt o adevărată „oglină a societății”.

Numeroase jocuri pe care le observăm la copii le cunoaștem, deoarece se transmit prin generații, modernizându-și expresivitatea și structura verbală în funcție de evoluția vieții sociale. Spre deosebire de jocul adulților, care reprezintă pentru aceștia un remediu împotriva oboselii sau plictisului, cel al copiilor are totdeauna un aspect pozitiv, el antrenând în întregime personalitatea celui care îl practică. Caracteristica principală a jocului constă în faptul că se desfășoară liber și poate să devină o activitate creatoare.

În joc apar primele integrări spontane ale copiilor în colectivul din care fac parte: lor nu le place să se joace singuri, deși adesea se mulțumesc să se joace unul lângă altul. Cooperarea apare în jocurile de grup la care toți pot să participe, chiar și cei mai timizi. O cooperare mai dezvoltată apare în jocurile de imitație unde fiecare trebuie să joace un anumit rol: tată, mamă, copil, doctor. La grădinița relațiile dintre joc și muncă sunt foarte strânse, orice activitate este sau ar trebui să fie un joc, și invers. Aceste interacțiuni dintre joc și muncă în grădinița are o mare valoare care influențează puternic formarea omului. Activitatea în cadrul jocului este voluntară, liberă, dezinteresată și foarte variată. Ea se poate desfășura în timp și spațiu, implică anumite reguli și o participare creatoare.

Ca formă de activitate instructiv-educativă trebuie înțeles, ca un cadru organizatoric inedit de desfășurare a activității didactice, așa cum este, activitatea comună sau lecția în învățământul școlar.

Cadrul respectiv este de așa natură creat de către educatoare, încât găsesc cel mai bun climat psihologic și social de manifestare și dezvoltare a propriei lor personalități. Jocul ca formă de activitate trebuie înțeles ca modalitate modernă de desfășurare a procesului educației în grădiniță. Pentru a înțelege rolul jocului ca formă de activitate instructiv-educativă în grădiniță, educatoare trebuie să cunoască și celelalte sensuri ce i se atribuie jocului, cum ar fi: activitate specific umană, activitate dominantă în viața copilului preșcolar factor hotărâtor în educația acestuia. În ansamblu este un bun prilej de pregătire psihologică a copiilor, necesară integrării lor în viața socială. În joc copilul își dezvoltă capacitatea de acțiune ludică, de a depăși stadiul simplei manipulari a obiectelor și de a prefera jocul propriu-zis, acela cu rol și subiect.

Trăind permanent satisfacția deplinei libertăți, copilul poate să-și aleagă tema de joc, să se asocieze cu partenerii pe care îi preferă, să recurgă la soluțiile pe care le apreciază ca necesare spre a duce la îndeplinire activitatea întreprinsă. Având libertatea să se miște în voie și să gândească nesțingherit, așa cum îi dictează împrejurările, copilul este tot timpul fericit și bine dispus.

În joc copiii aplică o serie de cunoștințe dobândite în activitățile comune, ei comportându-se în joc conform intereselor lor, își manifestă și exersează aptitudinile, se orientează în mediul înconju-

rător conform vârstei și posibilităților, se adaptează la diferite situații, acționând independent, învingând greutățile, dând dovadă de inițiativă și creativitate, manifestând dorința de a acționa în colectiv.

Prin joc copilul învață să muncească, să realizeze anumite obiective în folosul colectivului, prilej cu care i se dezvoltă perseverența, i se formează obișnuința de a prelua o sarcină cu plăcere și de a o duce la bun sfârșit.

Un mijloc de instruire și educare a copiilor, specific vârstei preșcolare este jocul didactic, formă de învățare prin joc, care poate fi considerat ca o activitate comună organizată cu întreaga grupă de copii, alături de activități ca: observarea, memorizarea, povestirea, etc. Fiecare joc didactic trebuie să îmbine armonios elementul instructiv și exercițiul cu elementul distractiv. Jocul didactic rămâne joc, numai dacă conținutul, element de așteptare, de surpriză, elemente de comunicare reciprocă între copii etc. Folosirea jocului didactic ca activitate comună cu întreaga grupă de copii aduce variație în procesul de instruire a copiilor, făcându-l distractiv. Caracteristica esențială a jocului didactic constă în crearea unor condiții favorabile pentru aplicarea multilaterală a cunoștințelor sub forma unor activități plăcute și atractive.

Prin conținutul lor, jocurile didactice urmăresc însușirea de noi cunoștințe dar și de consolidarea celor însușite în alte activități. Elementele de joc, pe care-l conțin jocurile didactice dau posibilitatea copilului să asimileze ceea ce este nou, fără a-și da seama de efort, dar mai ales să învețe jucându-se. În acest caz se îmbină elementul distractiv cu cel instructiv.

Jocul didactic exercită o mare influență asupra dezvoltării psihice a copilului. El contribuie la dezvoltarea lui intelectuală, la formarea percepțiilor, la educarea spiritului de observație, a imaginației creatoare, a gândirii și a limbajului.

Prin sarcina lor didactică, aceste jocuri activează operațiile gândirii, analiza, sinteza, comparația și generalizarea.

Jocurile didactice sunt un mijloc eficient și pentru realizarea sarcinilor educației morale a copiilor. Ele contribuie la dezvoltarea stăpânirii de sine, a autocontrolului, a spiritului de independență, a perseverenței și a sociabilității.

Rolul jocului didactic constă și în educarea spiritului de colectiv a relațiilor interpersonale dintre copii. Respectarea regulilor jocului educă la copii simțul de răspundere, onestitatea, solidaritatea.

Spre deosebire de celelalte jocuri, jocul didactic este creat de pedagog și este orientat și subordonat îndeplinirii sarcinilor instructiv-educative. El este însușit treptat de către copii și apoi preluat și prelucrat în colectivitățile inițiate de ei, influențând conținutul acestor .

Jocul este singura atmosferă în care copilul poate să respire și în consecință poate să acționeze. A ne întreba de ce se joacă copilul înseamnă a ne întreba de ce este copil, nu ne putem imagina copilăria fără râsetele și jocurile sale.